

VRAGEN

door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 116 van het Reglement van Orde, en de daarop door de Regering schriftelijk gegeven antwoorden

264. VRAGEN van de heer **Lankhorst** (P.S.P.) in verband met de publikatie in het Duitse weekblad „Der Spiegel” betreffende het vergaan van het Nederlandse schip „Van Imhoff”. (Ingezonden 15 februari 1966.)

1. Hebben de bewindslieden kennis genomen van enige artikelen in het Duitse weekblad „Der Spiegel” inzake het vergaan van het Nederlandse schip „Van Imhoff”, toen dit in januari 1942, varende van het toenmalige Nederlands-Oost-Indië naar Ceylon, door Japanse vliegtuigen werd gebombardeerd, in welke artikelen, gesteund door verklaringen van overlevenden, wordt beweerd dat:

a. de Nederlandse kapitein en bemanning het schip verlieten zonder zich verder te bekommeren om de aanwezige ruim 400 geïnterneerde civiele Duitsers;

b. een Nederlands watervliegtuig, ondanks een rustige zee, geen pogingen heeft ondernomen deze in nood verkerende geïnterneerden te redden;

c. het Nederlandse schip „Boelongan”, dat kennelijk ter redding van slachtoffers naar de plaats van de ramp was opgestoomd, wel tot tweemaal toe contact met de schipbreukelingen heeft gehad, doch — ontdekkende dat het Duitsers waren — is doorgevaaren;

d. toen laatstgenoemd schip op de plaats van de ramp was aangekomen er geen Japanse vliegtuigen in de buurt waren;

e. er een bevel was van de marinecommandant in Sibolga (Sumatra) om geen Duitsers te redden;

f. door deze gang van zaken 412 Duitse geïnterneerden om het leven zijn gekomen?

2. Zijn de bewindslieden bereid om, rekening houdende met deze beschuldigingen en de door „Der Spiegel” gereleveerde verklaringen, mede te delen welke volgens hen de juiste toedracht is geweest?

ANTWOORD van de heer **De Jong**, Minister van Defensie, mede namens de heer **Cals**, Minister-President. (Ingezonden 25 februari 1966.)

1. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.

2. In verband met het tot zinken brengen van het s.s. „Van Imhoff” (van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij) op 19 januari 1942, aan boord van welk schip volgens de scheepsverklaring van 4 februari 1942 van de betrokken gezagvoerder 473 Duitse geïnterneerden van Indië naar Brits India werden vervoerd, heeft — zulks op verzoek van de toenmalige ambtsvoorganger van de Minister van Justitie — de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam in het jaar 1956 een uitgebreid onderzoek doen instellen naar de omstandigheden, waaronder de gebeurtenissen met betrekking tot de schipbreuk van dit schip hebben plaatsgevonden.

Naar aanleiding van dit onderzoek is door de procureur-generaal bij schrijven van 23 juli 1956 aan de Minister van Justitie geconcludeerd, dat er voor een strafrechtelijke vervolging geen grond aanwezig was.

Voor wat betreft het gebeurde kan het volgende worden medegedeeld.

Van Nederlandse zijde zijn verschillende reddingspogingen ondernomen om de opvarenden van het tot zinken gebrachte

schip in veiligheid te brengen. In totaal zijn drie schepen en drie vliegtuigen uitgestuurd om te trachten de overlevenden op te sporen. Dit waren het m.s. „Boelongan” van de K.P.M., de sleepboot „Pief”, een groep vliegtuigen, bestaande uit drie Catalina's, en de torpedobootjager Hr. Ms. „Van Nes”.

Het m.s. „Boelongan” werd op 19 januari vanuit Sibolga naar de plaats van de ramp gestuurd. Nadat het schip de volgende dag door een Catalina naar de schipbreukelingen was gedirigeerd, heeft het op 20 januari tot tweemaal toe contact gehad met groepen overlevenden. Het eerste contact bestond uit het zien van een sloep, waarin ongeveer 60 personen zaten, die bij navraag Duitsers bleken te zijn. Zij beschikten over een goede sloep en werden niet aan boord genomen.

Korte tijd later werd een groep van 20 schipbreukelingen ontmoet, die eveneens Duitsers bleken te zijn.

Omstreeks deze tijd werd het schip gebombardeerd door een Japans vliegtuig. Dit bombardement is ook door een der Catalina's waargenomen. Het m.s. „Boelongan” heeft getracht zich aan het bombardement te onttrekken door zich in een regenbui te verbergen. Nadat het Japanse vliegtuig na ongeveer 20 minuten was verdwenen, is het contact met de Duitse drenkelingen niet meer hersteld.

De instructies welke aan de „Boelongan” zijn gegeven zijn niet meer te achterhalen, aangezien het grootste deel van het archief te Batavia is verbrand en verloren gegaan.

Op 19 januari 1942 vertrok vanuit Soerabaia een groep vliegtuigen, bestaande uit drie Catalina's, naar de Westkust van Sumatra (Padang).

De instructies, die aan de groep vliegtuigen zijn gegeven, luiden:

„Op S 00-10 E 97-10 s.s. „Van Imhoff” lekgestooten en zinkende. Onderzoek instellen en zoo mogelijk assisteerden. Bij voorkeur Nederlanders (bemanning en escorte) redden. „Van Imhoff” vervoerde geïnterneerde Duitsers.”

Eén van de Catalina's wist inderdaad schipbreukelingen te localiseren en de „Boelongan” derwaarts te dirigeren. Door de deining was het vliegtuig zelf niet in staat te landen en drenkelingen aan boord te nemen. Op 20 januari werd nog het volgende telegram door de Commandant Zeemacht aan de vliegtuigen verstuurd:

„Te uwer informatie K.P.M.-schip „Boelongan” zal bij reddingwerk assisteren voor s.s. „Van Imhoff”.”

Vanuit Padang werd op 20 januari de sleepboot „Pief” naar de plaats van de ramp uitgezonden.

Door de troepencommandant te Padang werd een klein bewakingsdetachement ter beschikking gesteld. Een dergelijke bewaking was nodig om te voorkomen, dat geredde Duitsers bezit zouden kunnen nemen van het vaartuig.

Het schip had voldoende reddingmateriaal aan boord. Door de K.P.M. werd extra proviand, dekens en linnengoed verstrekt, alsmede 100 stuks extra zwemvesten.

De mondelinge opdracht van de havencommandant aan de „Pief” luidde, dat allereerst de Nederlandse en Nederlands-Indische onderdanen moesten worden gered — en indien mogelijk en zonder extra gevaar — de buitenlandse passagiers. Indien de opvarenden reeds in boten waren gegaan, moesten deze op sleeptouw worden genomen en te Telok Dalem worden geland. De sleepboot heeft echter geen schipbreukelingen kunnen ontdekken.

Op 24 januari — toen inmiddels bemanning en bewaking en een groep Duitse geïnterneerden waren geland — kreeg de torpedobootjager Hr. Ms. „Van Nes” opdracht geïnterneerde Duitsers van het s.s. „Van Imhoff” op te sporen en te redden.

Door de Commandant Zeemacht werd op 24 januari het volgende telegram aan Hr. Ms. „Van Nes” en de groep vliegtuigen gestuurd:

„0119 werd „Van Imhoff” 45 mijl west van Simoek gebombardeerd en gezonken, schip vervoerde Duitse geïnterneerden, bemanning en bewaking werd gered. Groep vliegtuigen 2 verkende 3 sloepen en 2 vloten, landen was onmogelijk in verband met toestand der zee. Mogelijk bestaat geïnterneerden landen op eilanden westkust.

Groep vliegtuigen 2 gedurende verkenningen bijzondere aandacht hieraan besteden, mij melden. Na loslaten convooi „Van Nes” langs eilanden opstoomen westkust voor eventueel redden geïnterneerden.”

De torpedootjager heeft echter niets gevonden. Op 27 januari kreeg Hr. Ms. „Van Nes” opdracht de koopvaardij-

schepen, welke uit Padang werden afgevoerd, om de zuid te begeleiden.

Ook de vliegtuigen hebben geen verdere meldingen gedaan betreffende het vinden van schipbreukelingen. Zoals reeds is vermeld zou het s.s. „Van Imhoff” volgens de scheepsverklaring van de gezagvoerder 473 Duitse geïnterneerden vervoeren, doch vermoedelijk waren er 478 Duitsers aan boord. Volgens een officiële mededeling van het Rode Kruis zijn op zee 411 personen om het leven gekomen. Op het eiland Nias zijn vermoedelijk 66 Duitsers aangekomen, waarvan 2 zijn verongelukt tijdens en kort na de landing, terwijl 1 gewonde Duitser door de bemanning en bewaking van het s.s. „Van Imhoff” in de sloepen is meegenomen.